

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi/ KK

VD/5001/12.00.00.02/2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 30.4.2020 pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto pyydetään toimittamaan ministeriöön viimeistään 15.6.2020 mennessä.

Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. Oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muutokset tulisivat esityksen mukaan voimaan 1.8.2021 ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettava laki ja siihen liittyvät muutokset tulisivat voimaan 1.8.2022.

Vantaan kaupungin lausunto oppivelvollisuuden laajentamista koskevasta hallituksen esityksestä on valmisteltu toisen asteen koulutuksen palvelualueella. Lausunnon valmisteltua varten koottiin yhteen kommentteja myös oppilaitoksista, opiskelijoilta ja muilta tahoilta, joiden toimintaan esitettyt muutokset liittyvät. Kommentteja saatiin nuorisopalveluista, nuorisovaltuustolta, perusopetuksen palvelualueelta, opiskeluhuollon yksiköstä, opiskelijakuntien hallituksilta, muutamilta oppilaitosten edustajilta sekä opetuslautakunnan ruotsinkieliseltä jaostolta. Toimitetut kommentit on otettu huomioon ja niitä on hyödynnetty lausunnon valmistelussa.

Opetuslautakunta 8.6.2020 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että opetus- ja kulttuuriministeriöön annetaan liitteen mukainen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Tämä pykälä tarkastetaan heti kokouksessa.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana tehtiin seuraavat muutosesitykset:

Lautakunnan jäsen Päivi Laakso esitti lausuntoon seuraavat muutosesitykset:

Lausunnon yleistä -osan toisen kappaleen alku muutetaan kuulumaan seuraavasti:

~~Vantaan kaupungin erityisenä huolena on, ovatko oppivelvollisuuden laajentamisesta saavutettavat hyödyt riittävät suhteessa kustannusvaikutuksiin. Vantaan kaupungin näkökulmasta tukitoimenpiteitä olisi järkevämpi kohdentaa lasten ja perheiden varhaisempaan elämään ja siten ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Vantaan kaupunki katsoo, että oppivelvollisuuden pidennys ei yksinomaan ole riittävä toimenpide koulupudokkuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä.~~ Hallituksen ensisijainen tavoite on nostaa suomalaisten koulutus- ja osaamistasoa. Jotta tavoite toteutuisi mahdollisimman hyvin, on valtakunnan tasolla resursseja ohjattava myös ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Mahdollisimman varhaisella oikea-aikaisella tuella ja avulla voidaan parhaimmillaan edistää oppilaan oppimista ja koulumotivaatiota ja katkaista alhaisen koulutustason periytymistä. Lisäksi tukitoimia kannattaisi kohdistaa koko ikäluokan sijaan siihen

joukkoon, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen ulkopuolelle. Valtakunnantasoisesti tulee kehittää ja resursoida esimerkiksi oppilashuoltoa ja sosiaalihuollon palveluita sekä varhaisen puuttumisen malleja. Yhteistyötä koulujen ja lastensuojelun välillä tulee tiivistää ja panostaa matalan kynnyksen tukipalveluihin perheille. Lisäksi tarvitaan erityisesti keinoja, joilla varmistetaan koulutuksen läpäisy toisen asteen koulutuksessa.

Lausunnon toisen asteen koulutuksen maksuttomuus -osan ensimmäinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Vaikka toisen asteen koulutuksen maksuttomuus on periaatteessa kannatettavaa, Vantaan kaupunki on huolissaan maksuttoman toisen asteen *kustannuksista*. ~~suurista kustannukset sen tuomiin hyötyihin verrattuna.~~ OKM:n arvion mukaan oppimateriaaleihin ja työvälineisiin tarvitaan lukioissa vuosittain 1348 €/ opiskelija, kun taas Vantaan kaupungin laskelman mukaan 1900 €. Ammatillisessa koulutuksessa vastaavat luvut ovat opiskelijaa kohden OKM:n arviossa 401 € ja Vantaan kaupungin laskelman mukaan 712 €. Lisäksi oppimateriaalien ja työvälineiden hankinnassa tulee ottaa huomioon, että niiden tulee olla opiskelijoilla käytössä koko opiskelun ajan, eli niitä ei voida kierrättää vuosittain samalla tavoin kuin perusopetuksessa.

Lautakunnan jäsenet Hanna-Leena Laitinen ja Jari Sainio kannattivat tehtyjä muutosesityksiä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat lautakunnan jäsen Laakson muutosesitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 7 jaa-ääntä (Ahokas, Edelmann, Kanerva, Lundell, Luukkonen, Pispala, Rehnström) ja 6 ei-ääntä (Atiye, El Issaoui, Laakso, Laitinen, Sainio, Sodhi). Apulaiskaupunginjohtajan esitys jäi voimaan.

Lautakunnan jäsen Kristian Rehnström teki seuraavat muutosesitykset:

Lausunnon yleistä -osan ensimmäisen kappaleen ensimmäinen lause muutetaan kuulumaan seuraavasti: Vantaan kaupungin näkökulmasta oppivelvollisuuden laajentamisen taustalla olevat tavoitteet ovat *sinänsä* hyviä ja erittäin tärkeitä.

Lausunnon yleistä -osan toisen kappaleen ensimmäinen lause muutetaan kuulumaan seuraavasti: Vantaan kaupungin erityisenä huolena on *kuitenkin*, ovatko oppivelvollisuuden laajentamisesta saavutettavat hyödyt riittävät suhteessa kustannusvaikutuksiin.

Lausunnon toisen asteen koulutuksen maksuttomuus -osan ensimmäinen lause muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Vaikka toisen asteen koulutuksen maksuttomuus on ~~periaatteessa kannatettavaa~~ *ihannetilanteessa kaunis ajatus*, Vantaan kaupunki on huolissaan maksuttoman toisen asteen suurista kustannukset sen tuomiin hyötyihin verrattuna.

Lausunnon talous -osan neljäs kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Ruotsinkielisten opiskelijoiden erityistarpeet on myös huomioitava rahoituksessa. Materiaalikulut tulevat jatkossakin olemaan korkeammat kuin suomenkielisillä opiskelijoilla, koska oppimateriaalien välillä ei ole juurikaan kilpailua. Rahoitusta on myös suunnattava tukihenkilöstön koulutukseen ja jatkokoulutukseen, jotta voidaan varmistaa, että ~~ruotsinkielisten erityisopettajien ja opinto-ohjaajien määrä on riittävä~~ *ruotsinkielisiä erityisopettajia ja opinto ohjaajia olisi ylipäättään tarjolla*.

Lausunnon aikataulu -osan ensimmäinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

~~Jotta oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuttomiin oppimateriaaleihin siirtymisen toimeenpano voidaan toteuttaa onnistuneesti, on uudistuksen valmistelun aikatauluun saatava lisäaika.~~ Vantaan kaupunki katsoo, ettei uudistuksesta saavutettavat hyödyt suhteessa sen aiheuttamiin kustannuksiin ole riittävät. ~~Jos oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuttomiin oppimateriaaleihin siirtyminen halutaan siitä huolimatta toteuttaa onnistuneesti,~~ on uudistuksen valmistelun aikatauluun saatava lisäaika. Vantaan kaupunki esittää, että oppivelvollisuuden laajentamista koskeva laki astuisi voimaan ~~vasta aikaisintaan~~ 1.8.2022. Tällöin laki koskisi ensimmäisen kerran niitä, jotka päättävät perusopetuksen keväällä 2022. Tämä antaisi riittävästi aikaa toteuttaa lain velvoitteet, valmistella sen vaatima rahoitus ja muut toimenpiteet.

Lautakunnan jäsen Sami Kanerva kannatti tehtyjä muutosesityksiä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat lautakunnan jäsen Rehnströmin muutosesitystä äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 8 jaa-ääntä (Atiye, El Issaoui, Laakso, Luukkonen, Pispala, Laitinen, Sainio, Sodhi) ja 5 ei-ääntä (Ahokas, Edelmann, Kanerva, Lundell, Rehnström). Apulaiskaupunginjohtajan esitys jäi voimaan.

Lautakunnan jäsen Nina Pispala teki seuraavat muutosesitykset:

Lausunnon uusi perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen koulutuskokonaisuus -osan kolmas kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Valmentavan koulutuksen tulee tavoittaa kaikki eri opiskelijaryhmät ja tarjota kaikille mahdollisuus osaamisen laajentamiseen mahdollistamalla yksilölliset opintopolut. ~~Täsmennystä kaipaa kohta, jossa koulutuskokonaisuudesta luodaan yhtenäinen kokonaisuus, jota ohjaisi yksi opetussuunnitelma, mutta kuitenkin koulutuksen järjestäminen olisi mahdollista vanhojen rakenteiden puitteissa.~~ Yhden opetussuunnitelman ohjaama yhtenäinen koulutuskokonaisuus, jossa koulutuksen järjestäminen olisi kuitenkin mahdollista vanhojen rakenteiden puitteissa, on haasteellista toteuttaa menettämättä monimuotoisia mahdollisuuksia yksilöllisiin ja parhaiten opiskelijoita tukeviin opintopolkuihin. Uuden perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen koulutuksen osalta huolena on, että ryhmistä tulee hyvin heterogeenisiä. Tarjoamalla yksilöllisiä tarpeita vastaavaa koulutusta samanlaisena koulutuskokonaisuutena kaikille riskinä on, että koulutus ei olekaan kenellekään sopiva. Nivelvaiheen koulutuksen kehittämisen kohdalla on pidettävä huoli, ettei siitä seuraa samanlaisia haasteita, kuin ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä.

Muutosesitys raukesi kannattamattomana.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin, että SDP ryhmän lautakunnan jäsenet Päivi Laakso, Jari Sainio, Naima El Issaoui ja Ranbir Sodhi jättivät seuraavan pöytäkirjalausuman:
Maksuton toinen aste ja oppivelvollisuuden pidentäminen ovat jo pitkään olleet SDP:n kärkitavoitteita. Työllisyysaste vain perusasteen suorittaneilla nuorilla on merkittävästi huonompi kuin toisen asteen

koulutuksen käyneillä. Edelleen Suomessa koulutukseen hakeutuminen periytyy vahvasti sukupolvelta seuraavalle ja vanhempien sosioekonomisella asemalla on edelleen merkittävä rooli nuoren kouluttautumiselle. Valmisteltava uudistus vähentää syrjäytymistä ja pidentää työuria. Vantaan lausunto on hyvin valmisteltu ja huoli kustannuksista ja niiden vaikutuksista lasten ja perheiden varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäisyyn on aiheellinen. SDP:n mielestä lausunnossa on kuitenkin paikoin liian jyrkkä ja kriittinen kanta. SDP haluaa painottaa sitä, että toisen asteen maksuttomuutta ja oppivelvollisuuden pidentämistä tulee viedä eteenpäin.

Liitteet: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuden laajentamisesta

Täytäntöönpano: Valmistelu- ja lakiasiat
- ote kaupunginhallitus

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta / Kuntalaki 136 §

Lisätiedot:

Ari Ranki, 050 314 5378, Hanna Kukkonen, 050 302 4916, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi